

BİBLİYOGRAFYA :

Aşçı İbrâhîm Dede Mecmuası, İÜ Ktp., TY, nr. 78-80, I-III; Carter V. Findley, "Social Dimensions of the Dervish Life, as Seen in the Memoirs of Aşçı Dede Halil İbrahim", *Economie et Sociétés dans l'Empire Ottoman, fin du XVIIIe-début du XXe siècle* (ed. J. L. Bacqué Grammont — P. Dumont), Paris 1983, s. 129-149; B. Lewis, "Marie Luise Bremer: Die Memoiren des türkischen Derwischs Aşçı Dede İbrâhîm", *BSOAS*, XXIV (1961), s. 589; M. L. van Ess — Bremer, "Fehmi", *EI²* (İng.), II, 878-879.

NİHAT AZAMAT

AŞERE

(القرات العشر)

Meşhur on kıraat imamına
nisbet edilen kıraatler
ve bunları konu alan ilim dalı için
kullanılan bir terim
(bk. KIRAAT).

AŞERE-i MÜBEŞŞERE

(الشرة البشرة)

Hız. Peygamber tarafından
cennete girecekleri daha hayatta iken
kendilerine müjdelenen on sahâbî.

Kaynaklarda "el-aşeretü'l-mübeşşere", "el-mübeşşerün bi'l-cenne", "el-aşeretü'l-meşhûdû lehûm bi'l-cenne" gibi ifadelerle anılan bu on sahâbî Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Talha b. Ubeydullah, Zübeyr b. Avvâm, Abdurrahman b. Avf, Sa'd b. Ebû Vakkâs, Ebû Ubeyde b. Cerrâh ve Saîd b. Zeyd'dir. Ashaptan Saîd b. Zeyd'in bir rivayetinde bu on kişiden Ebû Ubeyde b. Cerrâh yerine Abdullah b. Mes'ûd zikredilmiştir (İbn Abdülber, II, 318). Abîde es-Selmânî'den gelen benzer bir rivayeti de Zehebî kaydetmektedir (*Ma'rifetü'l-kurrâ*, I, 34). Ancak Zehebî'nin bu eserinin 1969'da Kahire'de yapılan baskısında yer alan bu rivayetin, gerek 1404'te yapılan Beyrut baskısında gerekse incelenen Paris, Berlin ve İstanbul kütüphanelerindeki yazma nüshalarında eksik olarak yer aldığı, İbn Mes'ûd'un cennetle müjdelendiği belirtildikten sonra Ebû Ubeyde yerine aşere-i mübeşşere içinde onun bulunduğundan söz edilmediği görülmüştür. Rivayetteki bu değişikliğin, eserin Kahire baskısında esas alınan ve inceleme imkânı bulunamayan Kahire (Dârü'l-kütübi'l-kavmiyye Ktp.) nüshasında yer aldığı anlaşılmaktadır. Hadislerde cennetlik oldukları topluca haber verilen bu sahâbîlerden başka Hz. Hatice, Abdullah b.

Ömer, Abdullah b. Selâm gibi münferit olarak cennetle müjdelenenler de vardır.

Aşere-i mübeşşerenin bazı ortak vasıfları şunlardır: 1. Tamamı ilk müslümanlardan olan bu on sahâbî Hz. Peygamber'e ve İslâm'a büyük yardımlarda bulunmuşlardır. 2. Kureys kabilesine mensup olup nesepleri Hz. Peygamber'in nesebiyle birleşmektedir. Bu sebeple, "aşere-i mübeşşere" ifadesini "Kureys'ten cennetle müjdelenmiş on kişi" olarak anlamak daha doğru olacaktır. Nitekim konuya ait rivayetlerde de "aşeretün min Kureysin fi'l-cenne" kayıtlarına rastlanmaktadır. 3. Bedir Savaşı'na ve Bey'atürrıdvân'a katılmışlardır. Bey'atürrıdvân'da bulunamayan Hz. Osman adına bizzat Hz. Peygamber iki elini birbirine kavuşturarak biat etmiş, onu da biata katılanlardan saymıştır. 4. Allah'ı ve Resulü'nü sevdikleri bizzat Hz. Peygamber tarafından açıklanmıştır. 5. Allah yolunda yakınlarına karşı savaşmaktan çekinmemişlerdir. Nitekim Mücâdile süresinin, "Allah'a ve âhiret gününe inanan bir toplumun babaları, oğulları, kardeşleri, akrabaları bile olsa, Allah'a ve Peygamber'e karşı gelenlere sevgi beslediklerini göremezsin" meâlindeki 22. âyetinin aşere-i mübeşşereye dahil ashap hakkında nâzil olduğuna dair bazı rivayet ve yorumlar bulunmaktadır.

Aşere-i mübeşşerenin İslâmiyet'teki seçkin yerini dikkate alan İslâm bilgileri, ilmi tasnif ve değerlendirmelerde ilk sırayı hemen daima bunlara ayırmışlardır. Ahmed b. Hanbel *el-Müsned*'ine aşere-i mübeşşerenin rivayet ettiği hadislerle başlamıştır. Taberânî'nin *el-Mu'cemül-kebir* ve Ebû Nuaym el-İsfahânî'nin *Hilyetü'l-evliyâ* adlı eserlerinde de aynı sıralama görülmektedir. Aşere-i mübeşşerenin hepsiyle görüşüp onlardan hadis rivayet edenler tâbiîlerin birinci tabakası olarak kabul edilmiştir. Aşere-i mübeşşere, İslâmî literatürde sahâbîlere ait eserlerin dışında müstakil eserlere de konu teşkil etmiştir. Muhibbuddin et-Taberî'nin, İstanbul kütüphanelerinde birçok yazma nüshası bulunan ve ayrıca basılmış da olan (I-II, Kahire 1327; I-IV, Beyrut 1405/1984) *er-Riyâzü'n-naẓire fî menâkıbi'l-âşere*'si, Hâkim en-Nisâbü'rî'nin *Fezâ'ilü'l-âşere*'si, Burhâneddin İbrâhîm b. Abdurrahman el-Fezârî'nin *Fezâ'ilü'l-âşeretü'l-mübeşşere*'si ve Zeynüddin Ömer b. Ahmed eş-Şemmâ'nın *ed-Dürerü'l-mültekât*'ı aşere-i mübeşşereye dair yazılmış müstakil eserlerdir.

BİBLİYOGRAFYA :

Müsned, I, 187-188; IV, 355, 356, 381; Bu-hârî, "Menâkıbü'l-enşâr", 19, "Edeb", 55, "Me-gâzî", 9; Müslim, "Fezâ'ilü's-şahâbe", 71; Tirmizî, "Menâkıb", 26, 37; İbn Abdülber, *el-İst'âb*, II, 318; İbnü'l-Cevzî, *Telkîhu fuhûmi ehli'l-eşer* (nşr. Ali Hasan), Kahire 1975, s. 104; Kurtubî, *Tefsîr*, XVII, 307-309; Muhibbuddin et-Taberî, *er-Riyâzü'n-naẓire fî menâkıbi'l-âşere*, Beyrut 1405/1984, I, 17-70; Zehebî, *Ma'rifetü'l-kurrâ* (Câdelhak), I, 34; a.e. (Beşşâr), I, 34; a.e., Berlin Ktp., nr. 9943, vr. 7^a; nr. 3140, vr. 2^b; a.e., Paris Ktp., nr. 2084, vr. 3^b; a.e., Millet Ktp., nr. 2500, vr. 3^b; Süyûtî, *Tedribü'r-râvî*, II, 355; M. Tayyib Okıç, *Bazı Hadis Meseleleri Üzerinde Tetkikler*, İstanbul 1959, s. 45; Talât Kocayigit, *Hadis İstılahları*, Ankara 1980, s. 54; Şehât Seyyid Zağlûl, *Abdullah b. Mes'ûd: eş-şahşiyye ve's-sîre*, Kahire 1406/1986, s. 102-103; A. J. Wensinck, "al-^aAshara al-Mubashshara", *EI²* (İng.), I, 693.

ABDULLAH AYDINLI — İSMAİL L. ÇAKAN

AŞHANE

(bk. İMARET).

ÂŞIK

(عاشق)

Kendisinin veya başkalarının şiirlerini
saz eşliğinde çalıp söyleyen ve
halk hikâyeleri anlatan
saz şairi.

Âşık kelimesi bu anlamıyla edebiyatımızda XV. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Ancak âşık hayat tarzı ve edebiyatı Osmanlılar'dan çok evvel başlamış, millî bir kaynağa ve köklü bir geleneğe dayanmaktaydı. Eski Türkler bu tarz şiir söyleme geleneğini İslâmiyet'in kabulünden sonra da devam ettirmişlerdir.

Din dışı şiirler söyleyen saz şairlerinin âşık ismini almaları ise XVII. yüzyıldan itibaren görülmeye başlanmıştır. Âşık, daha önce kendilerini din dışı şiirler söyleyen saz şairlerinden ayırmak için tek-

Kastamonulu
Âşık
Yorgansız
Hakkı
Çavuş
(Süleyman
Şenel arşivi)

ke şairlerinin kullandığı bir unvandı. Nitekim Âşık Yûnus mahlaslı birçok şiirde kelimenin "Hak âşığı" mânasında kullanıldığı görülmektedir. Bu âşıkların Anadolu'daki ilk ve en büyük temsilcisi ise Yûnus Emre'dir.

XX. yüzyıl başlarına kadar âşık adı verilen saz şairlerinin özel teşkilâtı, kıyafetleri ve gelenekleri vardı. Diyar diyar dolaşmak âşık hayatının en önemli özelliklerinden biriydi. Sazını eline alan âşık uğradığı köy, kasaba ve şehirlerde belli bir süre kalır, o yörenin âşıkları ile tanışır, halk huzurunda maharetlerini gösterir ve varsa rakipleriyle atıştıktan sonra başka bir yöreye giderdi. Yaşayışlarını kendilerinin belirlediği kurallara göre düzenleyen âşıklar bu şekilde dolaşarak eserlerini de yaymış ve tanıtmış olurlardı. Bunların halk nazarında büyük bir yeri ve önemi vardı. Bazılarının şöhreti Bağdat'tan Tuna ve Özi kıyılarına kadar yayılmıştı. Halk bu şairlerin basit ama samimi şiirlerinden hoşlanıyor, hatta şair denince sazı elinde, sözü dilinde âşıkları hatırlıyordu.

Âşık yaşayışının Orta Asya ve Anadolu'daki dervişlik geleneğiyle de yakından ilgili olduğunu söylemek mümkündür. Zira âşıkların yetişmesi geleneklerin belirlediği birtakım kurallara bağlıdır. Buna göre "Hak âşığı" veya "bâdeli âşık" denilen şairler daha çok rağbet görürdü. Genellikle şehir hayatından uzak kalan bâdeli âşıklar ya Köroğlu gibi "er dolusu bâde" içerek "kahraman âşık" olur, sevgilisi için sürekli ölümle karşı karşıya gelirler yahut Ercişli Emrah gibi "pîr dolusu bâde" içerek "sade âşık" olur, senelerce sevgilisinin ardından gezerlerdi.

Efsaneye göre ruhunda şairlik olan, bir sevgili arkasından koşarak ömrünü bitirmek için coşkun duygular içinde bulunan âşıklar "bâde içme"yi şiddetli bir ihtiyaç olarak duyardı. Bu âşıklığa "sülûk" için önemli bir sebeptir. Hızır Nebî, İlyas Nebî ve birtakım efsanelere göre de Kutub Nebî adlı pîrlerden biri bazı hallerde uyanırken, fakat daha çok uyurken âşığın rüyasına girer, "kudret gülü" denilen kolları ile uzattıkları bâdeler âşık tarafından içilir. Üç defa sunulan bâdenin birincisi "kendi bir, adı bin aşkına", ikincisi "pîrler aşkına", üçüncüsü de "sevdiği aşkına" içilir. Bundan sonra pîr âşığa bir sevgili yüzü gösterir, âşık ona yönelince pîr kolunu indirir ve sevgili kaybolur. Böylece âşığı "çarh

çemberi"nden geçiren pîr de yok olur. Âşık uyanınca gördüğü rüyanın etkisiyle ağlar, üzülür, hatta ağzından ve burnundan kan gelinceye kadar dövünür ve sevgilisini aramaya koyulur. Böylece halk da âşığın bâde içtiğine ve âşık olduğuna inanır. Ayrıca pîr âşığa rüyasında insanın iç dünyasına ait "ledünni" sırlar da verdiğinden, âşık dinî ve tasavvufî bilgilere de sahip olurdu. Bundan sonra sevdiğinin arkasından "serencam" başlardı.

Âşığın geleneğe uygun şekilde yetişmesi ve kendini tanıtmaya için bâde içme ve doğuştan sahip olunan şairlik kudreti yeterli değildir. Olgun bir âşığa mûsiki, şiir ve hikâye anlatmak kabiliyetinin bir arada bulunması icap ettiği için âşıklık geleneğinde önemli bir yeri olan uzun bir çıraklık eğitimi de gereklidir. İyi bir âşık olabilmek, yıllarca usta bir âşığın çırağı olarak onun yanında bulunup tecrübelerinden faydalanmaya bağlıdır. Çırak ustasıyla dolaşırken saz fasıllarında ve hikâye meclislerinde çokça bulunur, böylece geçmiş âşıkların eserlerini, ustasının malı olan şiirleri, eğer varsa hikâyeleri öğrenir. Ayrıca usta çırağına âşıklık sanatının şiir, mûsiki ve hikâye anlatmadaki incelikleriyle beraber iyi saz çalmayı, irticâlen şiir söylemeyi, usta malı eserleri nakletme tekniğini, şartlara göre dinleyici çevrelerini memnun etme kurallarını da öğretir. Çıraklık devrini tamamlayan âşığa ustası tarafından bir de mahlas verilerek ustalığı tescil edilmiş olur.

Halk sanatçıları olan âşıkları daha çok kasaba ve köy çevreleriyle yarı göçebe ve göçebe toplulukların hayat şartları yetiştirmiş ve yaşatmıştır. Yeniçeri ortaları ve sınır boylarındaki kaleler de âşıkların tabii çevrelerinden biridir.

Âşıklar düz konuşma ile şiir söylemeyi "dilden söylemek", saz eşliğinde şiir söylemeyi de "telden söylemek" şeklinde ifade etmişlerdir. Bununla âşığın şiirine eşlik eden sazın şiirden ayrılmaz bir unsur olduğu anlatılmak istenmiştir. Saz şairleri en çok çöğür denilen sazı çaldıklarından kendilerine çöğürücü adı verildiği de görülmektedir. Büyük halk toplulukları karşısında saz eşliğinde birçok ustalıkla gösteren âşıklar kendilerini irticâli şiir söylemede klasik şairlerden üstün sayarlardı. Herhangi bir konu üzerine istenen bir kafiye ile derhal bir manzume söylemek yeteneği âşıkların başlıca övünme sebeplerindendi.

Âşıkların halk tarafından rağbet görmelerinin sebeplerinden biri de âşık fasıllarıdır. Bu fasıllara başlanırken geleneğe uygun olarak saza düzen (akort) verilir; önce Hz. Peygamber, sonra mezhep ve tarikat büyükleri, imamlar ve pîrler hayırla anılır, övülür; âşıklar çeşitli örneklerle edebî kudretlerini gösterdikten sonra üstatlarına dua ederek faslı bitirirlerdi. Tam bir âşık faslı taksim, peşrev, divan, semâi (aruza dayalı), kalenderî, müstezad, methiye, satranç, koşma, semâi (heceye dayalı), mâni ve destan olarak on iki burca karşılık on iki ana şekilden meydana gelirdi. Büyük önem verilen bu fasıllarda her âşık sanatını ortaya koyarak şöhret sahibi olmaya çalışırdı. Fasıllar reîs-i âşıkân denilen usta bir âşık tarafından idare edilirdi. Bir nevi imtihan sayılan muammaları çözen âşıklar ise oradaki halktan toplanan paralarla hemen ödüllendirilirdi.

Âşıkları yetiştikleri ve temsil ettikleri çevrelerle eserlerindeki belirgin özellikler bakımından bazı gruplara ayırmak mümkündür. 1. Kasaba ve şehir çevrelerinde yetişen âşıklar: Bunlar divan edebiyatının etkisinde kalmış, okumuş çevrelerde de ilgiyle dinlenen, konaklara hatta saraylara dahi kabul edilenlerdir. Daha çok yeniçeri çevrelerinde yetişen bu âşıklar halk topluluklarıyla ancak şehirlerin âşık kahvelerinde karşılaşılırdı. 2. Göçebe veya yarı göçebe çevrelerinde yetişen âşıklar: Özellikle Güney Anadolu Türkmen boyları içinden yetişen âşıklardır. Bunlar daha çok aşiret beylerinin hizmetinde bulunur ve aşiretten aşirete gezerlerdi. 3. Köylerde yetişen âşıklar: Büyük şehirlerden uzak kalmış veya oralarda yetişme özelliklerini kaybetmeyecek kadar kısa bir süre bulunmuş âşıklardır. Düşünlerde, köy odalarında, ağaların ve beylerin meclislerinde bulunurlardı. 4. Mezhep ve tarikat âşıkları: Bunlar bilhassa Alevî-Kızılbaş şairler, Bektaşî şairleri ile diğer tarikatlara mensup ve bu tarikatların özelliklerini şiirlerinde dile getiren şairlerdir.

Âşıkların Osmanlı hayatı içindeki yeri ve önemi imparatorluğun son devirlerine kadar, hatta bazan büyük gelişmeler de göstererek devam etmiştir. Ancak Sultan Abdülaziz devrinin sonlarından itibaren bu önem azalarak günümüze kadar gelmiştir. Bugün de bazı bölgelerde rastlanan âşıkların Türk toplum hayatında artık önemli bir yeri olduğu söylenemez.

BİBLİYOGRAFYA :

Murat [Uraz], *Halk Edebiyatı Şiir ve Dil Örnekleri*, İstanbul 1933, s. 6, 7; Eflâtn Cem Güney, *Halk Şiiri Antolojisi*, İstanbul 1947, tür.yer.; a.mlf., *Folklor ve Halk Edebiyatı*, İstanbul 1971, s. 252, 253; Köprülü, *Türk Saz Şairleri*, tür. yer.; a.mlf., *Türk Edebiyatı Tarihi*, s. 270-273; a.mlf., *Edebiyat Araştırmaları*, s. 165, 173; Hikmet İlaydın, *Türk Edebiyatında Nazım*, İstanbul 1951, s. 73-82; Pertev Naili Boratav, *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*, İstanbul 1969, s. 21; a.mlf., *Folklor ve Edebiyat I*, İstanbul 1982, s. 25; a.mlf., *Folklor ve Edebiyat II*, İstanbul 1983, s. 19; Hikmet Dizdaroğlu, *Halk Şiirinde Türler*, Ankara 1969, s. 18-21; Muhan Bali, *Ercişli Emrah ile Selvi Han Hikâyesi, Varyantların Tesbiti ve Halk Hikâyeciliği Bakımından Önemi*, Ankara 1973, tür.yer.; Şükür Elçin, *Halk Edebiyatına Giriş*, Ankara 1981, s. 14-16; Umay Günay, *Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*, Ankara 1986, tür.yer.; M. Şakir Ülkütaşır, "Âşık", *İTA*, I, 593; "Âşık Edebiyatı", *TA*, IV, 51, 52, 53; XVIII, 393-399; M. Kutlu — D. M. Doğan, "Âşık", *TDEA*, I, 184-185; Mehmet Gökalp, "Bâdeli Âşık", *a.e.*, I, 281.

NURETTİN ALBAYRAK

ÂŞIK ÇELEBİ

(ö. 979/1572)

Meşâîrî's-suarâ adlı
tezkiirenin yazarı ve şair.

926 (1520) yılında Prizren'de doğdu. Asıl adı Pîr Mehmed'dir. Dedesinin babası Mehmed Nattâ, XIV. yüzyılın sonunda Emîr Sultan ile Bursa'ya gelerek yerleşmiş bir şeyyid* ailesindendir. Mehmed Nattâ, önce Ebû İshak zâviyesine şeyh ve mütevellî olmuş, ayrıca kendisine nakîbüleşraf*lık görevi de verilmiştir. Daha sonra bu göreve oğlu Zeynelâbidin tayin edilmiştir. Âşık Çelebi'nin babası Seyyid Ali, Zeynelâbidin'in oğlu olup babası hayatta iken ona yardımcı olmuş, ölümünden sonra ise çeşitli yerlerde kadılıklarda bulunmuş ve Filibe kadısı iken vefat etmiştir (941/1534-35). Annesi, II. Bayezid'in kazaskerlerinden Müeyyedzâde'nin kızıdır.

Rumeli'de doğduğunu ve çocukluğunu bu çok sevdiği yerlerde geçirdiğini, hayatı hakkında geniş bilgiler edindiğimiz tezkiiresinden öğrenmekteyiz. Tahsilini devrin önde gelen ilim adamlarından Sürûrî, Taşköprizâde, Arapzâde Abdülbâki Efendi, Ebüssuûd, Emîr Gîsû Efendi ve Muhyiddin-i Fenârî'nin yanında tamamlayan Âşık Çelebi, dedesi Müeyyedzâde ve babasının arkadaşları sayesinde geniş bir çevre edindi. Böyle bir muhitte yetişmesinin sonucu olarak da tezkiiresinde gerek sanat çevrelerini gerekse arkadaşlık ettiği kişileri çok renkli ve ayrıntılı bir biçimde anlatmıştır.

Önce Bursa mahkemesinde kâtiplik vazifesi alan Âşık Çelebi, daha sonra Emîr Sultan vakfına mütevellî tayin edildi (1541). Burada beş yıl görev yaptıktan sonra Bursa vakıflarını teftiş eden Rüşenîzâde'nin kendisi hakkında iyi bir rapor vermemesi sonucu bu vazifeden azledildi ve İstanbul'a döndü (1546). Âşık Çelebi Bursa'da iken bir ara vebaya yakalanmışsa da bir süre sonra iyileşmiştir.

Bursa dönüşünde, eski hocası Emîr Gîsû sayesinde İstanbul'da mahkeme kâtibi olan Âşık Çelebi, daha sonra divan kâtipleri reisi Receb Çelebi'nin ölümü üzerine bu göreve aday gösterilmişse de başkalarının da bu işi ele geçirmek için araya girmeleri yüzünden bu vazifeyi elde edememiştir. Bu olaydan sonra bir süre Ebüssuûd'a kâtiplik yapan Âşık Çelebi, hocası Muhyiddin'in ölmesi sebebiyle zorlukla da olsa icâzet-nâmesini aldı (1547). Mülâzım olabilmesi için kendisini yine eski hocası Emîr Gîsû destekledi ve kazasker Bostanzâde müracaatını kabul ederek onu mülâzım kaydetti. Böylece Âşık Çelebi ilk kadılık görevine Silivri'de başladı ve aynı yıl evlendi (1550). Daha sonra da kendisini Silivri'den Priştine'ye naklettirdi. Priştine'den Serfiçe'ye alınan Âşık Çelebi beklenmedik bir anda görevinden azledilince hem maddî sıkıntı çekti, hem de tezkiresi üzerindeki çalışmaları aksadı. Fakat bu sıkıntı uzun sürmemiş, birkaç ay sonra Narda'ya (bugünkü Arta) tayin edilmişse de Narda'nın eski kadısı olan ve çeşitli yolsuzlukları yüzünden görevinden alınan Mûsâ Kadî'nin ve ona bu kötü işlerinde yardımcı olan Narda Voyvodası Ferruh Kethüdâ'nın entrikaları sonucu yine azledildi, ancak çok kısa bir süre sonra Manavgat'a bağlı Alâiye'ye (Alanya) kadı olarak gönderildi. Narda hadisesinden dolayı çok üzülen Âşık Çelebi, tezkiiresinde bu olayı uzun uzadıya anlatır ve "zulm" (ظلم) kelimesini buna tarih düşürür (970/1562-63).

Âşık Çelebi Alâiye'de de çok kalmadı, Kanûnî Sultan Süleyman'ın, "Halk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi" misraları ile başlayan ünlü gazelini tahmis ederek padişaha sundu ve nüfuzlu dostlarının da araya girmesiyle Niğbolu kadılığını elde etti. Buradan da Rusçuk'a bağlı Çernovi kadılığına getirildi. Âşık Çelebi'nin buralarda çok mesut olduğunu, tezkiiresindeki, "Tuna" redifli yirmi beş beyitlik manzumesinden öğrenmekteyiz. Bir hadise üzerine 1566 yılında tekrar azledilen Âşık Çelebi, II. Selim'e

Sigetvar dönüşünde bir gazelle bir arzuhal sundu, bunun neticesinde Karatova (Köstendil'de bir kaza, şimdi Bulgaristan'da) kadılığına tayin edildi, ancak 1569 yılında bu vazifeden de azledildi. Yalnız bu arada tezkiiresini bitirdi ve II. Selim'e sundu (1568). Eserinde her şeyden bıktığını yazan Âşık Çelebi, padişaktan kendisi için sadece bir nakîbüleşrafılık istemiştir. Bu arada Arapça *Zeylû's-Şakâ'ik*'ini de tamamladı ve Sokullu Mehmed Paşa'ya sundu. Bütün bu çabalarının sonunda kendisine Üsküp kadılığı verildi. Ancak Âşık Çelebi Üsküp'te zâ-tülcenp hastalığına yakalandı ve 979 Şaban sonlarında (Ocak 1572) kurtulamarak öldü. Evliya Çelebi, Âşık Çelebi'nin mezar taşında Cinânî tarafından yazılan, "Âşık sefer eyledi cihândan" tarih misraının yazılı olduğunu kaydeder.

Nesirde olduğu kadar nazımda da maharet sahibi olan Âşık Çelebi'nin rind-meşrep, hoşsohbet, arkadaş canlısı, ve fakâr ve zeki şahsiyetinin yanı sıra çok keskin bir gözlemci de olduğu, ünlü eseri *Meşâîrî's-suarâ*'da açıkça görülür. Mahlas olarak Âşık adını seçmesi ise onun güzellere düşkünlüğünü ve hayata bağlılığını göstermektedir. Türkçe'den başka Arapça ve Farsça'yı da çok iyi bilen Âşık Çelebi asıl şöhretini, klasik edebiyatımızın gerçekten en önemli ve güvenilir kaynaklarından biri olan tezkiresiyle yapmıştır. Tezkiresinde kullandığı süslü nesir üslûbu da ayrıca eserin bir özelliğini teşkil etmektedir. Arkadaşlarını, eğlence yerlerini, hatta kişilerin özel hayatı ile ilgili ayrıntıları öylesine güzel bir dille anlatır ki canlı tasvirleriyle okuyucuyu âdeta çizdiği tablounun içine çeker. Nesrine göre nazmı oldukça basittir.

Eserleri. Âşık Çelebi'nin bilinen belli başlı eserleri şunlardır: 1. *Tercüme-i Ravzatü's-sühedâ* (telifi 953/1546'dan önce). Hüseyin Vâiz-i Kâşî'nin maktel* türündeki eserinin Türkçe'ye tercümesidir. Tesbit edilebilen üç nüshası vardır (Bibliothèque Nationale, Ancien Fond, nr. 107; Beyazıt Devlet Ktp., Umumi, nr. 5329; Süleymaniye Ktp., Ayasofya, nr. 3445). Ayasofya nüshasının sonu eksiktir. 2. *Tercüme-i Şakâiku'n-nu'mâniyye*. Taşköprizâde tarafından kaleme alınan eş-Şakâ'iku'n-nu'mâniyye fi 'ulemâ'i'd-devleti'l-'Osmâniyye adlı eserin Türkçe'ye tercümesidir. Atâî'nin bildirdiğine göre Âşık Çelebi bu eserini Taşköprizâde'ye bizzat kendisi sunmuş, eş-Şakâ'iku'n-nu'mâniyye müellifi de, "Mevlânâ biz de Türkî gibi yazmış idik, bîhûde zahmet etmişsiniz" diyerek kitabının ko-